

Komparative analyser af dansk
socialøkonomi:

**SORGFRI UDKOMME
&
TIMELIGT VELVÆRE?**

Anker Brink Lund (red.) og Katja Isa Sørensen
CBS Center for Civilsamfundsstudier
2018

*Komparative analyser af dansk socialøkonomi:
SORGFRIT UDKOMME & TIMELIGT VELVÆRE?*

CBS Center For Civilsamfundsstudier, 2018

Hovedforfattere: Anker Brink Lund og Katja Isa Sørensen

Tryk og omslag: Claus Topp, Grafisk Rådgivning ApS

Dato for upload og seneste ændringer: 23/04/18

ISBN 978-87-93571-15-0

Enhver kopiering må kun ske efter reglerne i
Lov om ophavsret af 14. juni 1995 med senere ændringer.

Udgivet med støtte fra:

TrygFonden

Bilag C:

Spørgeskemaundersøgelser om kommunale rammevilkår for socialøkonomi

Marts, 2018. Katja Isa Sørensen kis.dbp@cbs.dk

Dette bilag indeholder først en gennemgang af undersøgelsens design, og dernæst har vi indsat uddybende kommentarer fra de fire spørgeskemaundersøgelser. Alle kommentarer er gengivet i anonymiseret form.

Undersøgelserdesign

Vi vil nu gennemgå de centrale aspekter af designet i vores spørgeskemaundersøgelser. Vi vil herunder komme ind på udvælgelse af respondenter, formulering af spørgsmål samt undersøgelsens praktiske gennemførelse.

Udvælgelse af respondenter

Spørgeskemaerne til de kommunale aktører er blevet sendt til alle landets 98 kommuner – herunder både beskæftigelses- erhvervs- og indkøbsafdelingerne i hver kommune. Vi har modtaget svar fra mindst én afdeling i hver kommune med undtagelse af tre kommuner (Brønderslev, Egedal og Herlev).

Spørgeskemaerne til de socialøkonomiske virksomheder er blevet sendt til i alt 315 virksomheder. Socialøkonomiske virksomheder er en kompleks virksomhedstype, der er svært at definere entydigt, og derfor findes der heller ikke noget facit på, hvilke virksomheder, der medregnes som socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Vi har valgt at læne os op ad den statslige registreringsordning, og vi har således sendt vores skema til 215 virksomheder, der har valgt at lade sig registrere som Registreret Socialøkonomisk Virksomhed (RSV) i staten – de resterende 31 virksomheder i registreringsordningen var enten ikke kontaktbare eller ramt af konkurs. Vi har desuden suppleret med at sende spørgeskemaet til cirka 100 virksomheder, som har figureret i andre registre over socialøkonomiske virksomheder⁴⁶. Vi modtog svar fra

⁴⁶ Herunder CVR-registret, Vækstcenteret for Socialøkonomiske Virksomheders database, listerne over nominerede til Socialøkonomisk Årspris 2013 og 2014 og sociale entreprenørers liste over socialt entreprenørskab og socialøkonomiske projekter.

i alt 148 virksomheder, men vi har herefter bortsorteret 49 virksomheder, der tilkendegav i spørgeskemaet, at de ikke havde arbejdsintegrerende aktiviteter. Dermed er vi endt med en gruppe på 105⁴⁷ arbejdsintegrerende socialøkonomiske virksomheder med i vores undersøgelse.

Formulering af spørgsmål

I vores undersøgelse har vi testet en række påstande om samarbejdet mellem kommunerne og de arbejdsintegrerende socialøkonomiske virksomheder. Vi har udvalgt de pågældende påstande på baggrund af samtaler med 10 forskellige socialøkonomiske virksomheder om deres oplevelser af muligheder og udfordringer i samarbejdet med det kommunale system. Vores undersøgelse tester således udbredelsen af de forskellige udfordringer, der blev nævnt i vores samtale med de 10 case-virksomheder.

Citater fra case-virksomhedernes beretning indgår i denne rapport - sammen med uddybende kommentarer fra spørgeskemaerne - som illustrative fortællinger, der kan knyttes til de forskellige temaer i vores statistiske undersøgelse. Alle citater er anonymiserede.

Undersøgelsens gennemførelse

Vi har spurgt både virksomheder og kommunale aktører ved hjælp af et online-spørgeskema, som blev sendt ud via mail. Vi har sendt rykkere af 3 omgange og ringet ud til flere kommuner for at sikre en så høj svarprocent som muligt.

I spørgeskemaet er svarpersonerne blevet bedt om at forholde sig til en række påstande ved hjælp af svarmulighederne ”Meget enig”, ”Enig”, ”Hverken enig eller uenig”, ”Uenig”, ”Meget uenig” eller ”Ved ikke”.

Uddybende kommentarer fra spørgeskemaer

I forbindelse med hver af de gennemførte spørgeskemaundersøgelser, har vi givet respondenterne mulighed for at tilføje uddybende kommentarer sidst i spørgeskemaerne. Disse kommentarer gengiver vi her i deres fulde længde. Vi har dog fjernet navne på virksomheder, steder, brancher og lignende detaljer af hensyn til anonymisering af respondenterne.

47 Ud af de 105 virksomheder har 8 virksomheder kun besvaret nogle af spørgsmålene, imens 97 gennemførte hele spørgeskemaet.

Kommentarer fra de arbejdsintegrerende virksomheder:

- Det lader ikke til I aner hvad socialøkonomi handler om.
- Jeg har af egen drift ansat en flexjobber fra [XXX Kommune]. Er ikke blevet oplyst eller tilbudt noget fra [YYY Kommune] fordi jeg arbejder socialøkonomisk.
Jeg har ikke kendskab til at min hjemkommune - [YYY Kommune] - ønsker/tilbyder noget særligt fordi vi er socialøkonomiske.
- Der er blevet arbejdet i 2014 og 2015 i 1½ år med, at lave en bæredygtig social økonomisk virksomhed. Der blev søgt ved [XXX Fond], men det strandede på at [XXX Kommune] ikke kunne imødekomme, at lave et samarbejde hvor de gav råderet over [XX] så vi kunne lave [XX]. Et [XX] projekt for alle mennesker hvor vi kunne have ansat ordinære ansatte og mennesker med særlige behov. Bl.a. på baggrund af denne meget lidt samarbejdsvillig oplevelse med bl.a. [kommunal afdeling], som trak det i langdrag hvor ingen ville tage beslutninger opgav vi et ellers meget lovende projekt, hvor der stod investorer klar samt mulighed for et samarbejde med [XX]. Der var økonomiske gode udsigter for at kunne lave en sund forretning, som hele Danmark vil kunne benytte og på en og samme tid se, at man godt kan lave forretning og gøre en forskel på en og samme tid.
- god og relevant undersøgelse - der er behov for at analyse på området
- Vi er en kunstnerisk virksomhed og ingen af disse spørgsmål føles særligt relevante.
ville ønske nogen ville lave en lignende undersøgelse i forhold til hvad kommunen gør for sine små kunstneriske virksomheder....
- vi lukker vores virksomhed den [dato] på grund af manglende indtjening, som er en del af vores virksomhed.
- Vi oplever for mange "lag" af beslutningstagere i Kommunerne, som gør samarbejdet svært.
Vi oplever en enkelt kommune sende de borgere, de ikke kan finde tilbud til andre steder til os, som sidste mulighed.
Vil egentlig hellere arbejde som ren civilsamfundsforening med den frihed det giver og hjælpe som bisidder ved møder i kommunen.
- Vi er lidt atypiske da vi har en målsætning som er bredere end blot det at være socialøkonomisk virksomhed. Når vi har haft salg til kommunen, har det været tjenesteydelser i forbindelse med at støtte social og syg (udsat) person. som støttefunktion.
- Vi har et samarbejde med kommunen om personer i ressourceforløb. Alle tilbagemeldinger på vores arbejde er positive, men vi er nødt til at stoppe samarbejdet, da vi ikke kan garanteres at have [antal] borgere i ressourceforløb ad gangen, hvilket er smertegrænsen for om det løber rundt. Der er iflg. kommunen borgere nok, vi ser dem bare ikke. Hvis vi stopper dette samarbejde, vil vi som socialøkonomisk virksomhed ikke modtage en eneste kommunal krone. På nuværende tidspunkt svarer de ydelser vi sælger til kommunen, til [andel under 10 %] af vores omsætning...
- Det kunne være absolut positivt bedre og engagerende.
- [XXX Kommune] har fået vedtaget en politik for socioøkonomiske virksomheder. denne giver en uge pris på [beløb under 1000 kr.] pr uge så bæredygtighed kender man ikke til.
- Jeg oplever god støtte til etablering af virksomheden, men når det handler om at købe ydelser af os, så vi kan tilbyde ansættelse af udsatte borgere, oplever jeg at de er fastlåst i traditionel tænkning og bruger egne medarbejdere til at løse opgaverne.
De synes vi er en god ide og har gode tilbud, men selvom jeg har haft mange møder fra chefniveau til de daglige ledere, oplever jeg det meget udfordrende og langsommeligt at få aftaler omkring konkret samarbejde.
- Jeg finder det meget besynderligt at Kommunen ikke er mere behjælpelig med at anbefale socialøkonomiske virksomheder (internt), så det var lettere at få ordre hos kommunen.
For sociale iværksættere ville hjælp til salg kunne give hurtigere stabil indtjening og derved flere og bedre ansættelser af udsatte borgere.
Jeg har med mine [antal] tidligere ansættelser af særlig udsatte (læs MEGET udsatte - laaaangt fra arbejdsmarkedet) sparet kommunen for mange penge. Jeg fik [beløb] (i alt over 2 år), hvilket udgør mine [arbejds]timer den første måned. Hjælpen er derfor, på ingen måde, tilsvarende det kommunen får af mig og min virksomhed.
- For at der kan skabes økonomi/likviditet i en RSV, som ikke har en fond eller lignende i baggrunden, skal en kommune købe virksomhedens varer og også købe forløb, afklaring, opkvalificering m.v.

- Det giver svage mennesker en særlig og bedre tilknytning til arbejdsmarkedet, hvis de kommer på en arbejdsplads, hvor største delen af de ansatte er på særlige vilkår - der er noget at spejle sig i. Kommunen mener ikke de skal betale for sådanne opgaver, det kan de jo selv!!!
- Samarbejdet med kommunale aktører er en nødvendighed for socialøkonomiske virksomheder, men skal være konkurrencedygtige i forhold til andre "eksterne" aktører og være interessante i deres sociale-aktør-strategi i forhold til andre socialøkonomiske virksomheder. Vi er jo hinandens konkurrenter!!
 - Antallet af ansatte varierer meget hen over året, da vi er en sæson virksomhed. Antallet af ansatte varierer fra [antal-antal] ansatte henover året. I gennemsnit beskæftiger vi ca. [antal] årsværk.
 - Der er nogle af spørgsmålene, hvori der ligger en forhåndsgeben tanke om, hvorfor kommunen handler som den gør. Men det er ikke sikkert at denne er korrekt.
 - Hvis vores tilbud pædagogiske / beskæftigelsesrettede er billigere end det kommunen selv kan iværksætte bruger de os, men selvom vi har langt bedre tilbud med større succesrate, end det kommunen selv har, er der ingen villighed til at betale ekstra grundet høj kvalitet og gode resultater.
 - I et par af besvarelsenerne, har jeg svaret lidt forkert. Jeg er klar over, at der er diverse kommunale målsætninger og strategier og intentioner - men der er et totalt fravær af handling, så derfor jeg svaret, som at disse ikke eksisterer. Da det kunne være det samme.
 - Spørgsmålene er vanskelige at svare entydigt ja eller nej til.
Vi samarbejder med flere kommuner i forskellige samarbejdsformer og relationer. Det påvirker samarbejdet på forskellig vis.
Eksempelvis er det vores opfattelse af jobcenterkonsulenterne til en vis grad har metodefrihed ift. opfølgning mv. af borgere i forskellige forløb.
 - Vi har ikke så meget lokal forankring, da vi arbejder meget med internationale projekter
 - Kommunernes alm. indkøb og salg af aftjent varer baseres udefra nogle vaner som de ansatte har. Ski aftaler og andre indkøbsaftaler med kommunerne bruges som en undskyldning for, at socialøkonomiske virksomheder kan komme ind på markedet, selvom udbudsreglerne giver mulighed for det modsatte. (så længe de er under 500.000) Det er oftest nemmere at handle med private virksomheder, da de kan handle udefra en økonomiske eller CSR vinkel. Kommunerne er bundet op på en "politisk korrekthed", da der er så mange hensyn de skal tage til lovgivning, politiske meninger og erhvervslivet generelt.
Vi har ikke kapaciteten til at konkurrere med virksomheder der indgår i storføtaller. Men hvis man målrettet bestemte indkøb til SØV (ligesom [XXX Kommune] har meldt ud), vil der være gode muligheder for, at SØV's beskæftigelsesindsatser kommer til at spare kommunerne flere penge, når vi har en reel forretningsdrift. Det giver mening for alle parter (Kommunerne, borgerne og de SØV)
Jeg havde håbet på, at en officiel RSV mærke kunne give bedre muligheder for salg og køb af IT-varer. Desværre er der et stykke vej endnu.
 - Vi har i [kommunal afdeling] et fint samarbejde med [XXX Kommune]. De opgaver, som vi har skullet løse for kommunen, har ikke haft relation til det som medarbejdere på særligt beskyttede vilkår har kunnet håndtere.
Kommunen har haft et særligt fokus på virksomheder der tager sociale hensyn i [kommunalt projekt]. Et projekt vi også har deltaget i, men altså ikke specifikt rettet mod vores forening. Vi har altid haft den sociale profil inde - uden indblanding fra kommunen.
 - Der er i de forskellige kommuner utrolig stor forskel på graden af kendskab til, hvad socialøkonomisk virksomhed er. Dette kommer dialogen med kommunerne i høj grad til at bære præg af.
Nogle har den opfattelse, at socialøkonomiske virksomheder skal levere gratis varer og tjenesteydelser til kommunerne, netop fordi, det er socialøkonomisk.
Andre kommuner er bange for som kommune at støtte og give opbakning til SØV, da de frygter beskyldning fra erhvervslivet om at understøtte konkurrenceforvridning.
 - Efter 5 års er det stadig op ad bakke. Vi har sporadisk samarbejde med kommunen og ønsker et fast (læs: mere forpligtende) samarbejde - det er ikke lykkes endnu, på trods af at alle instanser, vi har samarbejdet med i systemet, har rost vores samarbejde.
 - Vores hjemkommune er [XXX Kommune] og det har været vanskeligt at få opgaver og indgå samarbejde. Vi samarbejder også med andre kommuner - ca. [antal] i alt. Der er megen forskel på hvordan samarbejdet er. Nogle kommuner har haft projekter omkring socialøkonomi og i den periode projektet løber er der et bedre/godt samarbejde også omkring netværksdannelse. Efter projekterne ophører, er der en begrænsning i kontakt igen. Der er intentioner flere steder om at skabe

et samarbejde, men det er meget sporadisk hvad resultaterne er. Vi har indgået indkøbsaftaler med [antal] kommuner, men der har stort set ikke været indkøb på dem. Formentlig fordi der er nogle større og mere fastlagte indkøbsaftaler, da vi primært kan indgå aftaler om enkeltkøb eller køb under 500.000. Den interne markedsføring i kommunen ud til indkøberne og kommunale institutioner er også vanskelig at få igennem.

- Man skal være meget entusiastisk for at være denne type virksomhed.
Der er for lidt viden om registreringsordningen og for få fordele af at være registreret. Det burde være et blåtstempel til flere opgaver for det offentlige.
- [XXX Kommune] er usædvanlig svær at 'danse med' og det er der efterhånden flere socialøkonomiske virksomheder i [XXX Kommune] som mener, men ikke tør ytre offentligt. Dette af frygt for, at miste eventuelle samarbejdsaftaler/partnerskabsaftaler.
Sandheden er dog, at både politikere og embedsmænd ofte bryster sig af at være helt i front i deres samarbejde med socialøkonomiske virksomheder, men det er for mange virksomheder ikke en gensidig opfattelse.
Der er efterhånden en del lokale eksempler på, at kommunen decideret modarbejder nogle socialøkonomiske virksomheder i [XXX Kommune] - både på politisk plan (bag tæppet) og hos enkelte embedsmænd.
Resultatet af det ret ringe samarbejdsklima i [XXX Kommune] og de ret ringe rammevilkår for [XXX Kommune]s socialøkonomiske vilkår, har resulteret i at det efterhånden ikke er mange, som anbefaler nye sociale iværksættere at starte nye socialøkonomiske virksomheder i kommunen.
- Det har været fuldstændig umuligt at opnå et bare nogenlunde acceptabelt samarbejde med [XXX Kommune], de ser os som en konkurrent til deres egne tilbud og bruger os så lidt som muligt. De forbyder [udsat gruppe] at arbejde hos os og forlanger at de arbejder i de kommunale tilbud. Vi har nu i 15 år uden det store held forsøgt at få et godt samarbejde med [XXX Kommune]. Kommunen handler ikke i vores butikker eller på anden måde støtter op om de socialøkonomiske arbejde vi udfører. Vi samarbejder med [antal] forskellige kommuner i øjeblikket, bopælskommunen som er [XXX Kommune] er en af de kommuner vi har mindst samarbejde med og den mest besværlige.
- Vi føler os udnyttet af hjemkommunen, der gerne sender borgere til vores lager for at få udleveret gratis overskudsmad. Samtidig får vi afslag på tilskud til løn og må klare os igennem med tilskud fra §18-midler og private fonde. Vi får henvendelse om muligheden for aktivering af udsatte borgere uden at der følger hverken personale eller løn med.
- En række af spørgsmålene er vanskelige at svare på, idet der forudsættes en RSV - hvilket vi ikke har gjort. Alle opfatter os som en socialøkonomisk virksomhed.
- vi har bevidst valgt ikke at kontakte hjemkommunen om vores ydelser, for at holde en geografisk distance til vores kunders kunder (borgere).
- Jeg synes i mangler at adskille de kommunale aktører. "Der er de "sociale", dem i de sociale forvaltninger, organisationer, væresteder, som både er samarbejdspartnere og konkurrenter - for hvem for midlerne med borgeren. Her er det svært at være en lille virksomhed, som også skal sætte sig ind i regler og sociale indsatser på området. Jeg tror man kunne lave mange flere partnerskaber mellem sociale institutioner og virksomheder, og lave en fælles handlingsplan/ forløb for den enkelte - også om det er rimeligt at dele nogle af de midler der følger med borgere - også for at give et incitament for virksomheden til at arbejde med udsatte.
Og så er der kommunen som indkøber - skal det give ekstra point at være socialøkonomisk, når kommunen vælger ud, og kan det generelt være meget mere gennemsigtig (også bare for små virksomheder) hvordan udbud foregår, hvordan man gør og type af materiale
Og den sidste kunne være kommunen som samarbejdspartner omkring konkrete projekter, hvor man involvere udsatte borgere.
- Vedr. samhandel med kommunerne er SKI-aftaler og fælleskommunale indkøbsordninger en stor barriere for mindre virksomheder og socialøkonomiske virksomheder. Ligesom det koster en del ressourcer at blive registreret som socialøkonomisk virksomhed, ligeså koster det ressourcer at få en SKI-aftale.
- Jeg vil give en anden kommentar: Jeres spørgeskema mangler at give mulighed for eksistens mellem 1 og 2 år. Jeres opdeling er ikke god. Der burde være en mulighed 1- 2 år, eller en anden opdeling 0 - 2, 2-
- Jeg mener også jeres spørgsmål mangler begrebsafklaring.
Registreret Socialøkonomisk virksomhed, har principielt et punkt der gør at vi skal være uafhængige

SF det offentlige.

Virksomheder og kommuner er ikke veluddannede nok.

Lige nu kører der en "kampagne", blandt foredragsholdere og kommuner, der handler om st virksomheder skal trække det sociale kort.

Det "skurer" i mine øre.

Dertil kommer at nogle virksomheder " slår dig op på" at nogle udsatte grupper er mere rigtig end andre at

At arbejde med, det bryder jeg mig ikke om.

- Vores hjemkommune ønsker ikke at samarbejde med socialøkonomiske virksomheder som 2. aktør på beskæftigelsesområdet. De ønsker at beholde indsatsen i kommunal regi. Men vi har derimod haft held med at samarbejde med Kommunens [XX afdeling] ved at tilbyde beskyttet beskæftigelse til [udsat gruppe]. Denne indsats er etableret via [statslig myndighed] - og dermed er det ikke et initiativ kommunen har faciliteret eller støttet op om.
- Den store udfordring for os er at få hjemkommunen til at anerkende vores ydelser og købe dem til markedspris og komme væk fra støtte-tankegangen. Vi vil gerne anerkendes for den forskel vi gør.
- Vi har ikke eksisteret så længe, og har ikke haft samarbejde eller lign med hjemkommune. Vi har dog fået lidt rådgivning fra anden kommune.
- Jeg synes der bliver lyttet til os i vores hjemmekommune.
- Trods mange anstrengelser opleves ingen interesse for samarbejde med hjemkommunen, mens der hos andre kommuner er opnået fint samarbejde. Vi har heller ikke oplevet nogen form for interesse fra hjemkommune for at rådgive, støtte eller udvikle vores SØV. Samme oplevelse har vi mødt hos andre lokale virksomheder.
- Jeg oplever slet ingen interesse for at samarbejde med os, fra kommunens side.
- Vores virksomhed har hjemkommune i [XXX Kommune]. Her har vi ingen hjælp eller støtte fået ej heller ikke tilbud om netværk o.l.
- Vores virksomhed har P-enhed i [YYY Kommune]. [YYY Kommune] er vores største kunde og de har været meget opsøgende ift. at oplyse og rådgive om hvad kommunen kan tilbyde nye virksomheder.
- [XXX Kommune og YYY Kommune] står i skarp kontrast til hinanden.
- Vi samarbejder også med [ZZZ Kommune] og [WWW Kommune].
- Det er virkelig svært at arbejde med kommunerne, den fleksibilitet der burde være i det offentlige er ikke tilstede, muligvis grundet stramme budgetter.
- 99% af alt vores drift er ude i kommunerne, men der er en intern konkurrence imellem kommunerne så de vil ikke være med til at videndele om beskæftigelse af f.eks. [udsat gruppe] som vi arbejder med.
- I og med vi er meget fokuseret på kvalitet og at give den bedste service, vil vi heller ikke gå på kompromis med at skulle underbyde i udbud, hvilket gør vi ikke får dem.
- Det er vanskeligt for vi har haft to slags samarbejder:
 - Et med erhvervsrådgivere i kommunen som har gjort en kæmpeindsats og med jobcentret som har været decideret inkompetente.
 - Jeg uddyber gerne udfordringerne, hvis det kan bruges.
- vi over væger at slutte samme ab med kommune da kommune ikke køber noget hos os
- hvorfor skulle vi så tag flok i ab og hjælpe de udsatte
- For os med vores fokus som socialøkonomisk virksomhed er det af overordentlig stor betydning at vores hjemkommune sammen med den lokale fødevaresektor har udarbejdet en fødevarestrategi og at vores hjemkommune er i færd med at udvikle mål for kommunens udvikling der læner sig op ad Verdensmålene for Bæredygtig Udvikling, samt at kommunen har en aktiv politik for at støtte op om nystartede virksomheder
- Jeg synes ikke denne undersøgelse er særlig relevant for vores organisation, som er en frivillig forening.
- Vi har før modtaget paragraf 18 midler, men i nuværende opstart har vi ikke søgt.

Kommentarer fra de kommunale erhvervsafdelinger:

- Kommunen har en stærk interesse for at arbejde med socialøkonomi, som indtil videre er placeret i Arbejdsmarkedsafdelingen - hvilket på sin vis giver mening, da der er et meget stort virksomhedsfokus og er der hvor socialøkonomien have en værdi ift andre virksomheder. Vi ser på socialøkonomiske virksomheder som en af flere typer af virksomheder, der tager et socialt ansvar. Den socialøkonomiske registrering er således ikke interessant i sig selv, men giver dog et sted at starte, når vi gerne vil arbejde med særligt socialt ansvarlige virksomheder - og vi har som det første set på listen over SØV og bruger den også til at invitere ind til samarbejde, og på den måde giver registreringen virksomhederne en fordel. EU-udbud er besværlige for alle! Men at sige at socialøkonomisk virksomhed er mere udfordrede ville være at sige, at de er mere udfordrede ledelsesmæssigt end andre. Vi arbejder pt på et projekt om synliggørelse af socialt ansvarlige virksomheder - fordi registreringen ikke helt er nok.
- Herfra er erfaringen, at de mest levedygtige socialøkonomiske virksomheder fungerer ved hjælp af knopskydninger - en eksisterende virksomhed med en velfungerende organisation og økonomi, afknopper en mindre virksomhed. Denne afknopning beskæftiger sig med CSR, og med at hjælpe borgere længere væk fra arbejdsmarkedet. Modervirksomheden varetager alt det andet som regnskaber, arbejdsmiljø etc. Socialøkonomien bringer virksomheden tættere på samarbejder med kommunen, hvis virksomheden kan opvise en vilje til at arbejde socialøkonomisk og tager borgere fra kommunens jobcenter.
- Det er vigtigt at skelne mellem virksomheder der sætter det sociale først og virksomheder der sætter bundlinje først, men gerne vil tage socialt ansvar. Vi har mest fokus på sidstnævnte, da vi - som kommune - er afskåret fra selv at etablere og drive socialøkonomisk virksomhed. Vi har en uformel gruppe på kommunen der drøfter socialøkonomi, og vi er opmærksomme på at trenden går i retningen af sociale forretningsmodeller. Vi samarbejder med [ekstern partner], der kan give specialiseret vejledning - også til socialøkonomiske virksomheder.
- Vi samarbejder gerne med socialøkonomiske virksomheder f.eks. [virksomhed] og [virksomhed] - men har ikke kendskab til, at der er socialøkonomiske virksomheder indenfor egen kommune grænse.
- Jeg savnede et felt hvor jeg kunne skrive at vi overvejer vores indsats for socialøkonomiske virksomheder. For det gør vi.
- Kommunen har valgt en virksomhedsstrategi, hvor det er besluttet ikke at fremme socioøkonomiske virksomheder, men i stedet arbejde målrettet for inkludering af de svageste jobsøgende på ordinære arbejdspladser - og vi har rigtig gode erfaringer med denne fremgangsmåde. Virksomhederne tilkendegiver, at samarbejdet skaber merværdi og understøtter arbejdsklimaet og profilen på den enkelte virksomhed.
- I [XXX Kommune] er erfaringerne med socialøkonomisk virksomhed meget begrænset.
- Forligspartnerne har i forbindelse med budget 2017-20 besluttet, at der skal udarbejdes et oplæg som drøfter, hvordan [XXX Kommune] kan arbejde med en politik for socialøkonomi på baggrund af udbuds- og indkøbspolitikken.
- Der er begrænset interesse for at etablere socialøkonomisk virksomhed i vores kommune.
- [XXX Kommune] er optaget af at implementere strategien for socialøkonomiske virksomheder som et middel til at skabe bro for udsatte borgere til et højeffektivt arbejdsmarked. Vi arbejder både på administrativt niveau med at øge kendskabet til SØV, i en bredt sammensat følgegruppe og med en opkvalificering af vores generelle vejledningsindsats.
- Vi understøtter meget aktivt socialøkonomiske virksomheder - og har haft en del succes med det. Vores store udfordring har været, at de produkter, som de socialøkonomiske virksomheder producerer, kræver en modenhed hos andre virksomheder. Denne modenhed har ikke været tilstede.
- Jeg mener begrebet Social Økonomisk Virksomhed er for uklart og rammer ved siden af den virkelighed vi oplever i forhold til virksomheders sociale ansvar
- Finder at begrebet social økonomiske virksomheder bliver udvandet
- Det er ikke et begreb - virksomhedstype - der tegner virksomhedssammensætningen i vores kommune, så dem har vi ikke meget erfaring med. Tror dog, at de socialøkonomiske virksomheder nok skal vinde frem her, der burde i hvert fald være fine muligheder for det, da vores visioner og strategier fint omfavner denne type virksomheder.
- [XXX Kommune] CSR-certificer

- I [XXX Kommune] er strategien udarbejdet af [kommunal afdeling]. Den lokale kommercielle erhvervsservice varetages af [ekstern partner] (der er en selvstændig ejet medlemsforening). Kommunen har således udliciteret virksomhedsvejledningen til [ekstern partner]. [Ekstern partner] modtager et tilskud fra kommunen på at vejlede virksomheder (jf. lov om erhvervsfremme), herunder socialøkonomiske virksomheder.
- Kommunerne kan ikke skelne mellem socialøkonomiske virksomheder og kommunalt drevne/støttede sociale projekt.
Det gør, at der er langt færre socialøkonomiske virksomheder end politikere og Jobcentre regner med.
Det gør også, at kommunerne har meget vanskeligt ved at finde de rigtige værktøjer og strategier til at hjælpe rigtige socialøkonomiske virksomheder i gang.
...og så er vores oplevelse af rådgivning af virksomheder og iværksættere, at der i virkeligheden er meget få forretningsorienterede entreprenører, der gider det "bøvl", der trods alt er forbundet med socialøkonomiske virksomheder.
- I [XXX Kommune] deltager vi i [tværkommunalt samarbejde] for at være opdateret på viden om socialøkonomisk virksomhed, herunder hvad gør andre kommuner.
- Vi kører aktuelt et projektfokus på socialøkonomisk virksomhed og arbejder selv med hvordan vi kan bruge dem mere som leverandører også.
- Som kommune har vi ikke et specielt fokus på socialøkonomisk virksomhed. Men erhvervsfremmeområdet er et af de områder, der er prioriteret højest i kommunen. Så disse virksomheder understøttes med lige så høj kvalitet, som de øvrige virksomheder.
- Vores erfaring er at tre parameter skal være på plads før sociale virksomheder får succes.
 - 1) Der skal være en sund forretning uafhængig af det sociale engagement
 - 2) Der skal være egnede opgaver til den borgergruppe virksomheden åbner dørene for
 - 3) Ledelsen skal have kompetencer til at være sociale og ledelsen skal ligeså være motiveret for at gå ind i det sociale arbejde.
 Der er en god sandsynlighed for succes når disse tre parametre er på plads.
- [XXX Kommune] har prioriteret socialt entreprenørskab og socialøkonomiske virksomheder. Kommunen har indgået et formelt partnerskab med virksomhederne, der spiller en markant rolle i udvikling af kommunens landdistrikter og jobskabelse for udsatte grupper.

Kommentarer fra de kommunale beskæftigelsesafdelinger:

- Det primære i forhold til udsatte borgere er, at indsatsen peger mod job og progression. om dette er i en socialøkonomisk virksomhed eller ej er ikke væsentligt.
Socialøkonomiske virksomheder der alene lever af at sælge for løb for udsatte borgere er uinteressante. De virksomheder, der sælger konkrete produkter på markedsvilkår og som ansætter medarbejdere med funktionsnedsættelser er meget interessante og dem samarbejder vi i høj grad med.
fokus er på job og vækstpotentialer. vi deltager f.eks. i [projekt om bæredygtig vækst]
- I beskæftigelsesindsatsen tager kommunen udgangspunkt i at borgerne, uanset om de er jobparate eller er udsatte skaber en merværdi for de virksomheder de bliver ansat i. For beskæftigelsesindsatsen betyder dette perspektiv, at der ikke arbejdes med begrebet socioøkonomiske virksomheder.
- Kommunen er ikke interesseret i at etablere samarbejder omkring socialøkonomisk virksomhed, da vi ikke mener at det er den bedste måde at få udsatte borgere i beskæftigelse eller erhvervsuddannelse.
- Vi arbejder jo tæt sammen med rigtig mange virksomheder, som gør en uundværlig indsats ift. at hjælpe (udsatte) borgere tilbage på arbejdsmarkedet. Dog tror jeg ikke, de opfatter sig selv som socialøkonomiske, og det er tilsvarende uklart for mig, hvordan de defineres i denne undersøgelse.
Det er vanskeligt at besvare et spørgsmål præcist, når dette udestår...
- Jeg havde håbet på, at I i jeres spørgsmål havde skelnet mellem virksomheder, der betegner sig som socialøkonomiske fordi de leverer opkvalificeringsforløb kommunerne for især udsatte ledige. Her modtager virksomhederne betaling, og jeg betragter ikke disse virksomheder, som socialøkonomiske, men som leverandører i beskæftigelsesindsatsen.
Derimod betegner jeg virksomheder, der har et socialt sigte, geninvesterer sit overskud - og som ikke er økonomisk afhængig af kommunerne som socialøkonomiske. Nogle af disse virksomheder ansætter udsatte ledige - enten på ordinære vilkår eller fleksjob. Disse virksomheder er interessante og værd at støtte.

- Vi har ikke endnu en strategi for socialøkonomi - men forventer at vedtage en i den kommende tid.
- I beskæftigelses- og socialindsatsen er det effekten ift. pris af en leverandørs arbejde, der afgør, om man ønsker at indgå samarbejde. Hvis in socialøkonomisk virksomhed kan levere effekter til gavn for borgeren, der overstiger en anden leverandør, der ikke er socialøkonomisk, vælges denne, og omvendt.
- Socialøkonomiske virksomheder har det svært i DK. Dels er den pris pr. Borger som de skal have fra en kommune ofte højere end hvad kommunen selv kan løse opgaven for. Dels er hele samarbejdsrelationen indimellem tung og ufleksibel, fordi der skal laves kontrakter, forpligtigelser m.m. Som kommune har man ofte oplevet, at det er nemmere at lave aktiviteterne i eget regi, da vi hurtigt kan skrue op og ned for indsatser og antal.
Derudover har vi også oplevet, at projekter som i dag kører i kommunalt regi, fx en cafe for borgere med funktionsnedsættelser, og som vi gerne ville udlægge til en socialøkonomisk virksomhed til at drive, ikke var interessant for dem, da de ikke mente, at de kunne få en rentabel forretning ud af overtagelsen.
- Kommunalfuldmagten kan være en forhindring for at der indgås partnerskab mellem privat og offentlig virksomhed samt etablering af socialøkonomisk virksomhed i rent offentlig regi.
- I [XXX Kommune] er det vores oplevelse, at arbejdet med at understøtte socialøkonomiske virksomheder både bidrager til økonomisk vækst i kommunen, sunde jobs til flere (udsatte) medarbejdere og reducerede udgifter til offentlig forsørgelse.
Vi har lavet en business case på de 2½ årsværk vi har målrettet til opgaven, og den investering tjener sig hjem og mere til - alene på reducerede udgifter til offentlig forsørgelse.
Der er etableret mere end [antal] nye SØV i [XXX Kommune] over de seneste 3 år - og de har skabt mere end [antal] nye stillinger til udsatte medarbejdere (tidligere på langvarig offentlig forsørgelse). Det er vores opfattelse, at dette fortrinsvist skyldes arbejdet med vores strategi på området - og selvfølgelig en ihærdig indsats fra de SØV, der har valgt at etablere sig i [XXX Kommune].
- Vi har et forbilledligt samarbejde med [virksomhed], hvor vi trækker på deres kompetencer og faciliteter ift. indsatsen for udsatte borgere. De har nogle muligheder og faglige kompetencer ift særlige grupper, som bevirker, at de kan sikre og skabe bedre resultater for denne målgruppe, end vi selv kan. Så på den måde har vi en bevidst og prioriteret fordeling af opgaverne, så vi samlet set bruger ressourcerne bedst til gavn for borgerne. Kort sagt: vi bruger ikke ressourcer på indsatser, som [virksomhed] er langt bedre til at løse end os. Og omvendt bruger vi dem ikke til indsatser, som vi selv eller evt privat aktør er bedre til.
- Det er lidt svært at deltage i undersøgelsen når vi ingen socialøkonomiske virksomheder har registreret. Derud over ingen anelse om dispositionen og strategien for det i kommunen. Så derfor denne tynde besvarelse.
- Spørgsmålene er svære at svare entydigt på når vi ikke har socioøkonomiske virksomheder, som vi samarbejder med.
- Husk, at socialøkonomi ikke kun er lig beskæftigelse.
Ift. strategi, så har vi ikke en politisk besluttet strategi, men en rammesætning som giver friere rammer. Foruden de [antal] registrerede, er der mindst [antal] der drives efter kriterierne.
- Kommunen støtter etablering af socialøkonomiske virksomheder og vil gerne handle med dem og købe deres varer, men vi ønsker ikke at indgå aftaler om bestemte forløb i socialøkonomiske virksomheder, som vi forpligter os til at aftage.

Kommentarer fra de kommunale indkøbsafdelinger:

- De socialøkonomiske virksomheder har ikke pligt til at lade sig registrere på den listen, så det er svært at få et overblik over om der er socialøkonomiske virksomheder på et givent område, når man skal udbyde det.
- [XXX Kommune] ønsker, at kommunen bruger sociale klausuler i form af fx uddannelses- og praktikaftaler i relevante udbud og arbejder desuden på at give lokale virksomheder mulighed for at byde på kommunens og regionens opgaver, jf. kommunens indkøbspolitik, men de socioøkonomiske virksomheder er udfordret ift såvel udbudsrunder som deres muligheder for at agere sammen med private leverandører. Der mangler en forståelse for, hvad det er for en slags virksomheder, ikke mindst på indkøbersiden.

- I udbudsafdelingen har vi ingen erfaring med socialøkonomisk virksomhed, men vi tilgodeser ofte CSR via kontrakten eller konkurrenceparametrene. I forhold til spørgsmålene til strategi for socialøkonomiske virksomheder etc., så er det ikke en arbejdsopgave, der er placeret i udbudsafdelingen, og vi har heller ikke kendskab til, hvorvidt kommunen har en sådan.
- Vi ønsker at støtte virksomheder, der tager et socialt ansvar - og vil gerne benytte vores indkøb til det. Den umiddelbare oplevelse er dog, at det er lidt tungt for virksomheder at blive registreret som socialøkonomisk. Oplevelsen er, at den lille virksomhed, der tager langtidsløst eller flygtninge i arbejde, kan vi ikke støtte, da der skal mere til, før de kan kategoriseres som socialøkonomisk. Godt initiativ, at I sætter fokus på det.
- [XXX Kommune] har udarbejdet en model for synliggørelse af SØV'er, hvor vi kan fonde dem og de os. De har mulighed for at synliggøre sig og de kan kommentere på vores udbudsplan, hvis de tænker at et givent område er egnet til at reserveres til SØV'er. For mere info kontakt [XXX Kommune].
- [XXX Kommune] har ikke en central indkøbsafdeling, og svaret er derfor baseret på en enkelt afdelings viden.
- De muligheder, der er i udbudslovens § 190 og eventuelt § 54 kan godt medvirke til, at socialøkonomiske virksomheder kan få forholdsvis korte levetider, da der er usikkerhed om, hvorvidt kontrakten efter udløb af den 3 årige kontraktperiode kan genudbydes og indgås med samme leverandør. Det betyder, at særlige udsatte grupper i et lokalområde, hvor denne særlige gruppe p.g.a foreningens eller organisationens placering er særligt repræsenteret, hvor en forening eller anden interesseorganisation gør en særlig indsats, eksempelvis ved etablering af en socialøkonomisk virksomhed ikke kan genvinde en kontrakt i lokalområdet.
- Vi arbejder med mulighederne for at tilgodese virksomheder med socialøkonomisk fokus; vi er opmærksomme på, at der ikke er så mange fordele forbundet med at være registreret socialøkonomisk virksomhed; som kommune kan vi jo vælge at tilgodese virksomheder, der ikke er registrerede RSV'er, men har sociale formål, og idet der er meget få RSV'er, så kan det være en mulig vej for os at gå for at have flere leverandører at vælge imellem.
- Der er mange måder at tage sociale hensyn i sine indkøb og udbud, uden at det nødvendigvis stilles krav om eller tilgodeses socialøkonomiske virksomheder således som de defineres i loven. Socialøkonomiske virksomheder er ikke nødvendigvis den bedste virksomhedsmodel til at fremme sociale hensyn mest mulig effektivt, fordi de tit mangler interesse for forretningsdelen i virksomheden, idet der i stor udstrækning kun er interesse for og fokus på den sociale del. Det er vigtigt med en balance mellem de to dele, for at opnå en bæredygtig løsning.
- Idet der iflg. registrerings siden umiddelbart ikke findes registrerede socialøkonomiske virksomheder i Kommunen, er det svært at være enig eller uenig
- Det skal bemærkes, at besvarelsen af spørgeskemaet vil se ganske forskelligt ud, alt efter hvilken indkøbsmedarbejder i kommunen, der besvarer.

Om forskningsprojektet

Med økonomisk støtte fra TrygFonden har CBS Center for Civilsamfundsstudier gennemført et omfattende forskningsprojekt vedrørende dansk socialøkonomi historisk og aktuelt.

For det første kortlægges den traditionsrige socialøkonomi, der i Danmark vandt fodfæste fra midten af 1800-tallet organiseret som andelsforeninger, erhvervsdrivende fonde og andre hjælp-til-selvhelp initiativer.

For det andet sammenlignes værdiskabelse ved virksomheder, der tager et større socialt ansvar end de umiddelbart er forpligtede til, med sociale og økonomiske bidrag fra ordinære virksomheder.

For det tredje er der gennemført fire parallelle spørgeskemaundersøgelser, hvor repræsentanter for kommuner og virksomheder, der ansætter udsatte, har vurderet deres nuværende samspil i relation til beskæftigelse, indkøb og erhvervsfremme.

De to rapporter, der rummer hovedresultater fra forskningsprojektet, kan downloades gratis på web-adressen:

Civilsamfundet.dk